Romanifolkets kulturminner

Rapport fra registreringer i Utsira kommune, Haugesund kommune, Karmøy kommune og Bokn kommune

2007

HAUGALAND MUSEENE

E 39
HORDALAND
E 134
SAUDA
Etne
Sauda
Ølen
Sandeid
520
13
VINDAFJORD
Vikedal
Sand
HAUGESUND
Haugesund
Aksdal
SULDAL
Helganes
E 39
TYSVÆR
Nedstrand
Blåsjø
UTSIRA
AUST-
AGDER
Kopervik
Ombo
HJELMELAND
KARMØY
Føresvik
Hjelmeland
BOKN
FINNØY
ROGALAND
Svartevt.
Årdal
Skudeneshavn
13
RENNESØY
Tau
STRAND
Lysebotn
KVITSØY
Jørpeland
RANDABERG
STAVANGER
Stavanger
FORSAND
SOLA
Forsand
45
Sola
SANDNES
Sandnes
45
GJESDAL
Byrkjedal
VEST-
AGDER
KLEPP
Ålgård
Bryne
TIME
E 39
BJERKREIM
Nærbø
Bjerkreim
HÅ
44
LUND
42
EIGERSUND
Egersund
Moi
SOKNDAL
Hauge
44
ELLEN JEPSON

Innhold

Forord 6
Innledning 7

Utsira

1. Sørevågen 11
2. Sjøhuset til Mikal L. Klovning 13

Haugesund

3. Hansavåg 15
4. "Saen" 17
5. "Blikken" 19
6. Raknesverven 21
7. Ballastkaien 23
8. "Fantastrandå" 25
9. "Fantebekkhuset", Flotmyrgata 123 27
10. Bolighus i Djupaskarveien 90 29
11. Bolighus i Skillebekkgata 39b 31
12. "Hestadrikkå" ved Skjoldaveien 33

Karmøy

13. "Fantaheia" på Visnes 35
14. Haugavågen 37
15. Teglverket på Bø 39
16. Bukkøy 41
17. Husøy 43
18. Treholmen på Husøy 45
19. Havn på Vormedal 47

20. Røyksund 51
21. Dragøy 53
22. Høyevarde. 55
23. Todnevik 57
24. Teltplass ved Vestre Veaveg 59
25. "Fantahålå" ved Vestre Veaveg 61
26. "Fantaståvå" i Garpavik 63
27. Eidsbotn 65
28. Torskhammar. 67
29. Planteholmen 69
30. "Fantahålå" ved Solstrand. 71
31. Solstrand 73
32. Skjersund. 75
33. "Fantaskogen" ved Aureveien. 77
34. Bolighus i Øyavegen 3, Åkrehamn. 79
35. Bolighus i Åkravegen 150, Åkrehamn 81
36. Bolighus i Dr. Jensens veg 32, Skudeneshavn. 83
37. Hustuft på Vaholmen. 85
38. Korneliusholmen 87

Bokn

39. Grønnestadvågen 89
40. Sunnalandsstraumen 91
41. Austre Arsvågen 93

Haugalandmuseene
Skåregt. 142
5501 Haugesund

Telefon: 52 70 93 60
Faks: 52 70 93 69
postmottak@haugalandmuseene.no
www.haugalandmuseene.no

Trykk/layout: Karmøy trykkeri

Foto på framsida:
Bukkøy, Karmøy kommune

Kart på innsider av omslag: Ellen Jepson

©Haugalandmuseene 2007

ISBN 978-82-994760-2-7

ISSN 1890-355X

Forord

Pilotprosjektet Romanifolkets kulturminner på Haugalandet har som mål å kartlegge havner, overnattingssteder og møteplasser som ble brukt av romanifolket, og registrere steder som har navn knyttet til deres kultur. Prosjektet er støttet økonomisk av Riksantikvaren. I 2007 er det gjort registreringer i kommunene Utsira, Haugesund, Karmøy og Bokn og resultatet presenteres i denne rapporten. Signe Johannesen har utført registreringene og har brukt 6 ukesverk på arbeidet.

I 2006 gjennomførte vi registreringer i kommunene Tysvær og Vindafjord, og ga ut rapporten "Romanifolkets kulturminne. Rapport frå registreringar i Tysvær kommune og Vindafjord kommune 2006". Haugalandmuseene arbeider også fra 2006 til 2008 med dokumentasjonsprosjektet Båtreisende på Vestlandet, som er finansiert av ABM-utvikling og Norsk kulturråd. Arbeidet med å registrere romanifolkets kulturminner på Haugalandet har gått parallelt med dette større dokumentasjonsprosjektet.

Fordi romanifolkets kulturminner sjelden er synlige spor i landskapet, har denne nasjonale minoriteten vært usynlig i museums- og kulturminnearbeidet. Det er tidligere gjort lite systematisk arbeid for å skaffe oversikt over hvilke kulturminner som eksisterer etter romanifolket. "Romanifolkets kulturminner på Haugalandet" er et pilotprosjekt som kan inspirere andre til å gjøre tilsvarende. Vi har med dette prosjektet satt søkelys på romanifolket og deres kulturminner i alle kommuner i Nord-Rogaland og vi håper på sikt at det vil sikre en bedre representativitet i utvalget av varig vernede kulturminner og kulturmiljø.

Haugesund, desember 2007

Mads Ramstad
direktør

Grethe Paulsen Vie
prosjektleder

Romanifolkets kulturminner i Utsira, Haugesund, Karmøy og Bokn.

Innledning

I kommunene Utsira, Karmøy, Bokn og Haugesund preges landskapet av hav, små og store øyer og glattskurte berg. Innimellom er det lune havner og sund. Havet utenfor Karmøy er en av de farligste strekningene på norskekysten, og skipstrafikken har til alle tider gått gjennom Karmsundet. De som har bodd på denne karrige kyststripen har vært fiskere og bønder, der jorda ga maten og silda ga inntektene. Handel og kontakten med Nordsjølandene og Østersjølandene har vært et viktig grunnlag for utvikling av næringsveier og skipsfart, særlig i Haugesund. Havet har vært ferdselsåren og båten har vært det viktigste framkomstmiddelet, fram til veier og broer ble utbygd og bilen ble vanlig. Dette skjedde først fra 1950-tallet.

Romanifolket har vært en del av den norske befolkningen i 500 år, og de har sannsynligvis reist i denne regionen like lenge. Folkegruppen har felles språk, romani, de har hatt egne tradisjonelle erhverv, som håndverk og handel, og levemåten har vært reising, særlig i sommerhalvåret. Romanifolket som reiste ute ved kysten kom mest med båt, noe som var helt nødvendig for å komme seg mellom øyene. Noen har også kommet østfra, til fots eller med hest og kjerre, over fjellet via Vindafjord og Tysvær og ut til kysten. Mange reiste i båt mellom Bergen og Stavanger, og det har vært vanlig å gå gjennom Boknasundet eller Sunnalandsstraumen på Bokn, eller fra Boknafjorden og rett inn i Karmsundet og videre til Haugesund, der mange var innom Smedasundet, eller en av øyene utenfor Haugesund. Noen har også tatt den lange turen ut til Utsira for å handle. Før andre verdenskrig gikk mange til fots over øyene, og benyttet seg av skyssbåter og etter hvert ferger for å komme seg mellom øyene og fastlandet. De som kom i egen båt, brukte færinger fram til andre verdskrig. Fra 1950-talet kom de ofte i større skøyter som de kunne bo i. Romanifolket som bodde og reiste i båt, blir omtalt som de "båtreisende". Ellers blir romanifolket eller reisende brukt.

Registreringen av romanifolkets kulturminner er viktig for å gi nye generasjoner kunnskap, opplevelse og identitet knyttet til disse stedene. Gjennom ratifiseringen av Europarådets rammekonvensjon for nasjonale minoriteter har Norge forpliktet seg til "å fremme de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, kan bevare og utvikle sin kultur, samt bevare de grunnleggende bestanddelene av sin identitet, det vil si deres religion, språk, tradisjoner og kulturarv".

Riksantikvaren har satt opp en rekke kriterier knyttet til kulturminner og kulturmiljø som grunnlag for opplevelse. Et av disse er identitet/symbol og blir definert som kulturminner som blir viktige for menneskets følelse av gjenkjennelse og tilhørighet. Dette kan blant annet knyttes til "konkrete begivenheter eller personer som er knyttet til et sted, eller til tradisjon eller kontinuitet i bruken av området"(Alle tiders kulturminner 2001). Riksantikvaren legger også vekt på at romanifolkets ulike møteplasser for handelsvirksomhet, sosialt samvær og overnatting, er viktige kulturminner (Rapport fra Riksantikvarens arbeid med minoriteters kulturminner 2006, med tillegg januar 2007).

De båtreisende hadde faste samlingssteder på sin ferd nordover eller sørover langs kysten. De var innom viker, holmer og kaier der de kunne treffe venner og kjente, og de overnattet i båten, i naust eller de slo opp telt på land. Romanifolkets havner og ulike samlingssteder har vært i bruk i flere generasjoner. De som gikk til fots, eller kom med hest og kjerre, har overnattet i løer, hus, eller i telt på gode leirplasser, gjerne i nærheten av rennende vann. Ikke alle stedene som er registrert har vært brukt like ofte, eller over et langt tidsrom, men vi har likevel valgt å ta med flere steder der opplysninger om bruken er sparsomme. De sier noe om at romanifolket har vært i området, og at de har hatt behov for overnatting, enten det har vært på avsidesliggende teltplasser og viker, eller hjemme hos folk.

Noen av stedene som er registrert, har navnet "fant" knyttet til seg, slik som "Fantaheia" på Visnes. Vi kjenner ikke alltid til konkrete historier om bruk av stedene, men det har likevel vært viktig å registrere disse stedene, fordi en kan anta at bruken har vært knyttet til romanifolkets kultur og vandrende livsstil. Det

er ikke uproblematisk å bruke ordet "fant" i dag, denne betegnelsen var og er et skjellsord og blir oppfattet som stigmatiserende av romanifolket. Men vi velger å ta med disse navnene og stedene i rapporten for at de ikke skal forsvinne ut av det kollektive minnet. Dette er informasjon som mange eldre mennesker kjenner til, men som i mange tilfeller vil dø ut med dem.

Informasjonen som er samlet inn, er i hovedsak basert på muntlige kilder. Det er en kombinasjon av opplysninger fra romanifolket/reisende som vi har vært i kontakt med underveis i prosjektet, og fastboende som kjenner de lokale navnene og den lokale historien godt. Stedene som presenteres i denne rapporten er nok bare en liten del av alle de havner, overnattingsplasser og samlingssteder som romanifolket har brukt. Vi vil fortsette å registrere romanifolkets kulturminner – og håper alle som har flere opplysninger kan bidra med det.

Målestokk 1:5000

Utsira

1.

Sørevågen, Utsira kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Havna ligger sør på Utsira. En molo gjør dette til en lun og fin havn. Tidligere la fergen til her, men den legger nå til i Nordevågen.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Romanifolket kom jevnlig til Utsira sommerstid fram mot andre verdenskrig. Noen av de eldre fastboende husker at romanifolket la seg til med skøytene sine i Sørevågen i årene etter andre verdenskrig. En reisende har også fortalt at han ved en anledning reiste til Utsira og ankret opp i Sørevågen. Før andre verdenskrig, fra 1929, husker informantene at romanifolket kom ut til Utsira med Postbåten. Fra 1930 til 1932 het postbåten "Telavåg", og fra 1932 til 1979 var det "Sirafjord" som gikk. Romanifolket huskes som flinke håndverkere. Mennene reparerte kopperkjeler og la opp takrenner, og kvinnene gikk rundt på gårdene og solgte varer. Under krigen var det ingen reisende som kom til Utsira. En av informantene nevner at dette kan ha sammenheng med at havstrekningen mellom Utsira og Haugesund var minelagt. Etter krigen kom de tilbake, men litt sjeldnere enn før. Romanifolket sluttet å komme hit på 1960-tallet.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Rundt havnen ligger det i dag bolighus og sjøhus, hvorav det ene er Mikal L. Klovnings sjøhus som er en del av Karmsund folkemuseum.

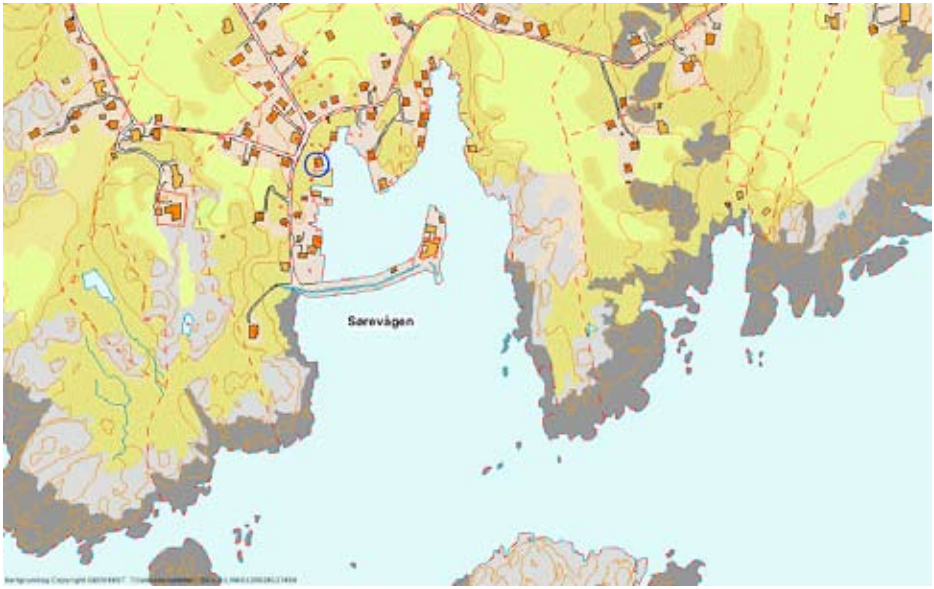

1:5000

2.

Sjøhuset til Mikal L Klovning, Sørevågen, Utsira kommune

Overnattingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Sjøhuset ligger vest i Sørevågen på Utsira.

Opplysninger om kulturminnet:
Sjøhuset til Mikal L. Klovning var basen for Klovnings virksomhet som fiskeentreprenør på Utsira. Til ca. 1955 var driften helst knyttet til sildefisket. Mikal L. Klovning stilte sjøhuset og alt utstyr til disposisjon for Karmsund folkemuseum i 1982. Informanten (fastboende) husker at de reisende før andre verdenskrig ofte la seg til for natten inne i sjøhuset.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Sjøhuset fungerer i dag som museum og hører inn under Karmsund folkemuseum. Det er den mest autentiske avdelingen fra sildefisket museet har.

Målestokk 1:7500

Haugesund kommune

3.

Hansavåg på Hasseløy, Haugesund kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Hansavåg ligger på vestsiden av Hasseløy og vi ser rett over på Vibrandsøy fra denne siden. På grunn av utfylling er viken i dag mye mindre enn den var før andre verdenskrig.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de reisende la seg til med båtene her. Det kunne være flere båter samtidig. De gikk rundt på gårdene og solgte varer og de lå ofte noen dager før de reiste videre.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Båtsenteret AS (Flathauggata 58b) ligger på det utfylte kaiområdet. Det står et falleferdig, vernet sjøhus, kombinert bolighus langs det som er igjen av Hansavågen.

Målestokk 1:7500

4.

"Saen" på Hasseløy, Haugesund kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
"Saen" er en vik på østsiden av Hasseløy. Den ligger like nord for området der "Blikken" (Haugesund Blikemballagefabrik AS) stod. Når bølgene slo opp over land samlet vannet seg i en kulp mellom viken og "Blikken". Kulpen var dekket med finkornet skjellsand i bunnen, og var en yndet badeplass for barna om sommeren. Det er dette som gav stedet navnet "saen" (sanden/stranden).

Opplysninger om kulturminnet:
De reisende la seg her med skøytene sine. Ved bryggene til "Blikken" kunne de ikke legge til, men i denne viken like ved fikk de ligge, og her var det lett å komme i land. De reisende som la seg her kom for å kjøpe blikkplater på "Blikken", i tillegg til at de gikk rundt på gårdene og solgte varer.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Viken er fylt ut, og det er ingen spor etter kulpen som var badeplass. I viken ligger det i dag fritidsbåter.

Målestokk 1:7500

5.

Haugesund Blikemballagefabrik AS -"Blikken" -
på Hasseløy, Haugesund kommune

"Blikken"

Beskrivelse av kulturminnet:
"Blikken" lå på Hasseløys østside, sør for "Saen" og nord for Raknesverven og Haugeverven.

Opplysninger om kulturminnet:
"Blikken" produserte blikkemballasje til mat og annet fram til 1970 årene. Mange av de reisende var blikkenslagere, og hadde behov for blikkplater i forbindelse med dette arbeidet. Her til "Blikken" kom de for å kjøpe blikkplater i all hovedsak før andre verdskrig. De fikk ikke lov å legge båtene rett utenfor "Blikken", der var det for mye trafikk.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Bygningene ble benyttet av byggefirmaer fram til anlegget ble revet i 2006 og erstattet av 76 nye leiligheter ved Haugesjøen Brygge.

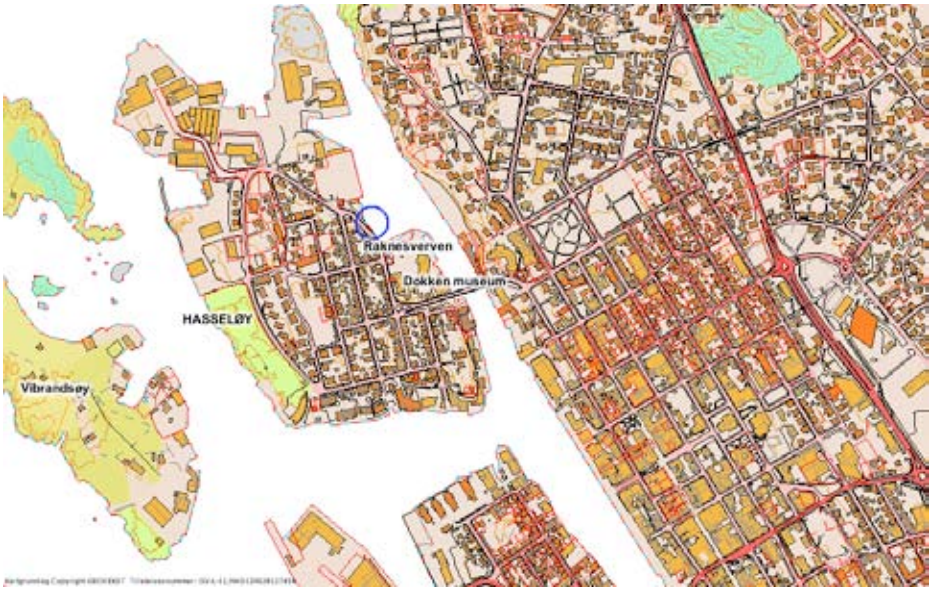

Målestokk 1:7500

6.

Raknesverven på Hasseløy, Haugesund kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Raknesverven ligger på østsiden av Hasseløy, nord for Haugeverven, og sør for de nye leilighetene ved Haugesjøen Brygge (tidligere "Blikken").

Opplysninger om kulturminnet:
Informantene husker at romanifolket la seg her med båtene i perioden før andre verdenskrig. De overnattet vanligvis i båtene. I boka *Haugå - en fengslende bydel* (Kjell A. Johannessen og Karin H. Baardsen Evensen, 2004) står det: "…de [reisende] kom i båtfølge til stranda nord for verven på våren og sommeren. Det var flere motorbåter sammen og etter å ha fortøyd dro følgene innover i byen og distriktet". Mennene laget visper, øser og andre kjøkkenredskaper, som de solgte ved dørene. Kvinnene gikk rundt med korg på armen og solgte knappenåler, synåler og bendelbånd.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Stedet er i dag småbåthavn med flytebrygger.

Målestokk 1:7500

7.

Ballastkaien på Risøy, Haugesund kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Ballastkaien er ei småbåthavn som ligger på østsiden av Risøy, like sør for Risøybroen.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten (fastboende) husker at de reisende la seg her med skøytene i tiden før andre verdenskrig. På Risøy var det spesielt to havner de reisende brukte; denne og "Fantastrandå". Sistnevnte ble oftest benyttet. Om dagene gikk de rundt på gårdene og solgte varer.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Ballastkaien er i dag ei aktiv småbåthavn.

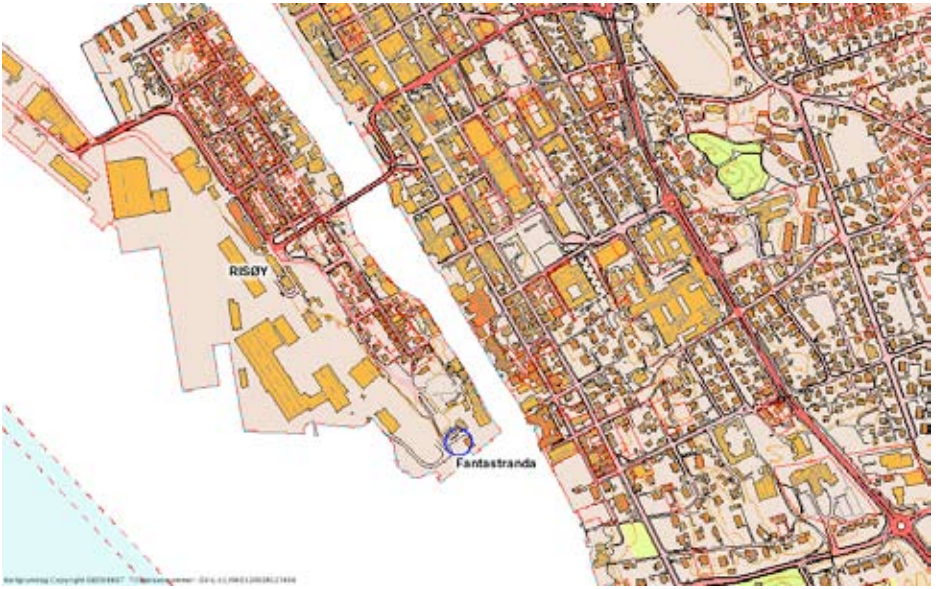

Målestokk 1:7500

8.

"Fantastrandå" på Risøy, Haugesund kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Det som er igjen av "Fantastrandå" finner vi helt sør på Risøy. Innenfor det utfylte området kan vi ane konturene etter stranda som lå der.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at det før andre verdenskrig kom mange reisende med skøytene sine og la seg til her. Det kunne variere fra én, og opptil flere skøyter samtidig. Det var derfor stedet fikk navnet "Fantastrandå". Et annet navn på dette stedet er "Hønå".

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Området der "Fantastrandå" lå er i dag fylt ut til kaiområde. Ulike bedrifter har i dag sine lokaler her.

Målestokk 1:2500

9.

"Fantebekkhuset", Flotmyrgata 123, Haugesund kommune

Overnattingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Huset, som nå er borte, lå like nord for dagens Flotmyrgata 123. Det var et lite trehus på halvannen etasje, med en grunnflate på ca. 45 m2. Det lå til Djupaskarvegen og hadde adresse Flotmyrgata 123.

Opplysninger om kulturminnet:
Huset kan vi lese om i boken *Tilbakeblikk* (1999) av Knut Morland: Huset som lå til Djupaskarvegen ble bygd av Thore H. Myge (Bekken), og huset fikk sannsynligvis navnet "Fantebekkhuset" fordi Myge pleide å huse "Reisende" der. Smed Henrik Andreas I. Glette overtok huset. Kommunen kjøpte det siden og flyttet det til Rossabø, men det ble offer for en brann etter en tid.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I midten av 1950-tallet utvidet smed Harald Glette smia si østover på tomta der Fantebekkhuset hadde stått. I dag står disse lokalene tomme.

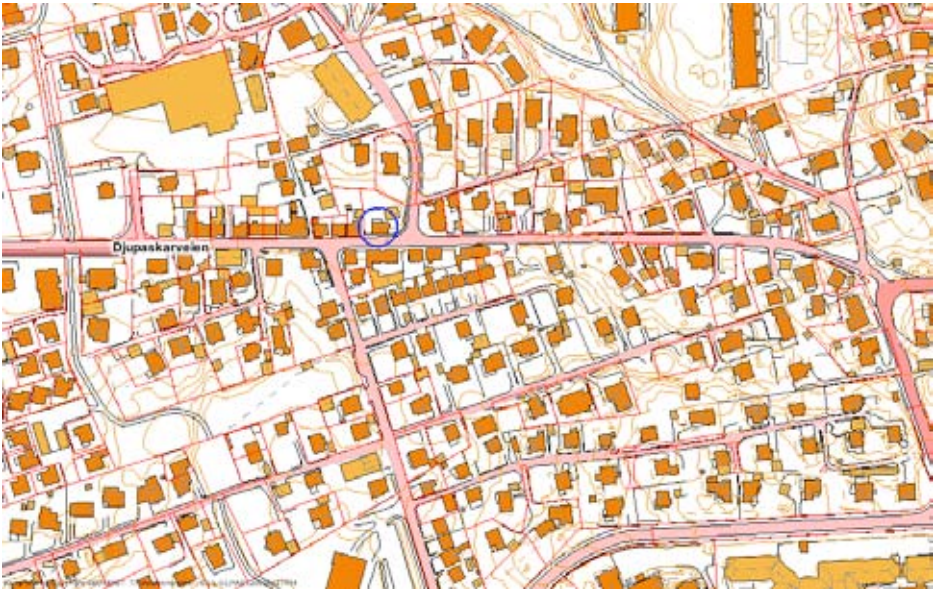

Målestokk 1:2500

10.

Bolighus i Djupaskarvegen 90, Haugesund kommune

Bolighus med verksted

Beskrivelse av kulturminnet:
Bolighuset ligger på nordsiden av Djupaskarvegen på Sørhaug. Huset er på tre etasjer. I sokkeletasjen var det verksted.

Opplysninger om kulturminnet:
En familie fra "Børe-følget", som hadde reist i båt i Sognefjorden, slo seg ned i Haugesund på 1930-tallet, og ble boende i dette huset. Jørgen Larsen het en av dem som bodde her. Han hadde eget verksted i kjelleren der han laget lykter, fat og lysestaker i messing. I flere år laget han varer om vinteren og solgte dem på reiser om sommeren. Etter hvert ble de bofaste hele året. Lysestakene ble populære i Haugesund, og er kjent som "Nannastaker". Sønnen til Jørgen Larsen overtok verkstedet og drev det fram til 1970-tallet.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Bolighus.

Målestokk 1:2500

11.

Bolighus i Skillebekkgata 39b, Haugesund kommune.

Overnattingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Bolighuset ligger like nord for Lotheparken. Huset har tilhørende uthus.

Opplysninger om kulturminnet:
Huset ble eid av Norsk Misjon for Hjemløse i en periode før andre verdenskrig. Her fikk romanifolket og andre omreisende grupper overnatte. Det var sannsynligvis bare i perioden før andre verdenskrig dette huset var overnattingssted for romanifolket.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Bolighus

Målestokk 1:7500

12.

"Hestadrikkå" ved Skjoldaveien, Haugesund kommune

Teltplass

Beskrivelse av kulturminnet:
Teltplassen ligger på vestsiden av Skjoldaveien. Skjoldaveien var den gamle ferdselsåren inn til Haugesund når en kom østfra. På østsiden av veien ligger Eivindsvatnet. En kan skimte spor etter det som tidligere var to lysninger mellom trærne rundt, men som i dag er ganske gjengrodd av busker og trær. I nord avgrenses stedet med en høy steinmur.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Teltplassen ligger like ved den gamle rasteplassen ved "Hestadrikkå", noe som nok har gjort dette stedet til et praktisk sted å legge seg til for natten. Her kunne folk på vei inn mot Haugesund stoppe opp slik at hestene kunne få drikke fra det friske vannet som renner ned i gropen i steinen, og en kunne stelle seg litt før en kom inn til selve byen. Romanifolket brukte dette stedet som overnattingssted.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Teltplassen er i dag gjengrodd. Det er mye løvskog i området.

Målestokk 1:7500

Karmøy kommune

13.

"Fantaheia" på Visnes, Karmøy kommune.

Overnattingssted/teltplass

Beskrivelse av kulturminnet:
"Fantaheia" ligger på høyden øst for Fransehagen på Visnes, vest på Karmøy. Det går vei over "Fantaheia" fra barnehagen på Visnes til Fransehagen.

Opplysninger om kulturminnet:
Det går en sti fra veien og opp mot "Fantaheia". "Fantaheia" har fått navnet sitt ettersom de reisende overnattet i telt her på slutten av 1800-tallet. Det kunne ligge flere familier her samtidig. Om dagene gikk de rundt og solgte varer. Gruvevirksomheten på Visnes hadde sin storhetstid rundt 1870. Da bodde det 3000 mennesker her. Det var mye trafikk på havna i denne perioden, og de reisende fikk ikke komme inn med båtene sine til gruveområdet. De reisende kom derfor til fots til Visnes.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Det ligger noen bolighus oppe på "Fantaheia". Det er et fint turområde som blir mye brukt ettersom det ligger som en forlengelse av Fransehagen

1: 15000

14.

Haugavågen, Vikshåland, Karmøy kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Haugavågen ligger nord for Visnes og vest for Vikshålandveien. En kommer inn i Haugavågen med båt fra vestsiden av Karmøy. Det er en stor våg med et smalt sund i nord. Beitemark ligger helt ned til vågen. Nede i strandsonen, sør og øst i vågen, ligger det et par mindre naust med brygge til. I midten av vågen stikker det ut en skogkledd halvøy.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten (reisende) forteller at de la seg til her med skøyta si.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Det ligger et par naust med brygge og båt nede i vågen som blir brukt av de som eier eiendommene rundt.

Målestokk 1:10000

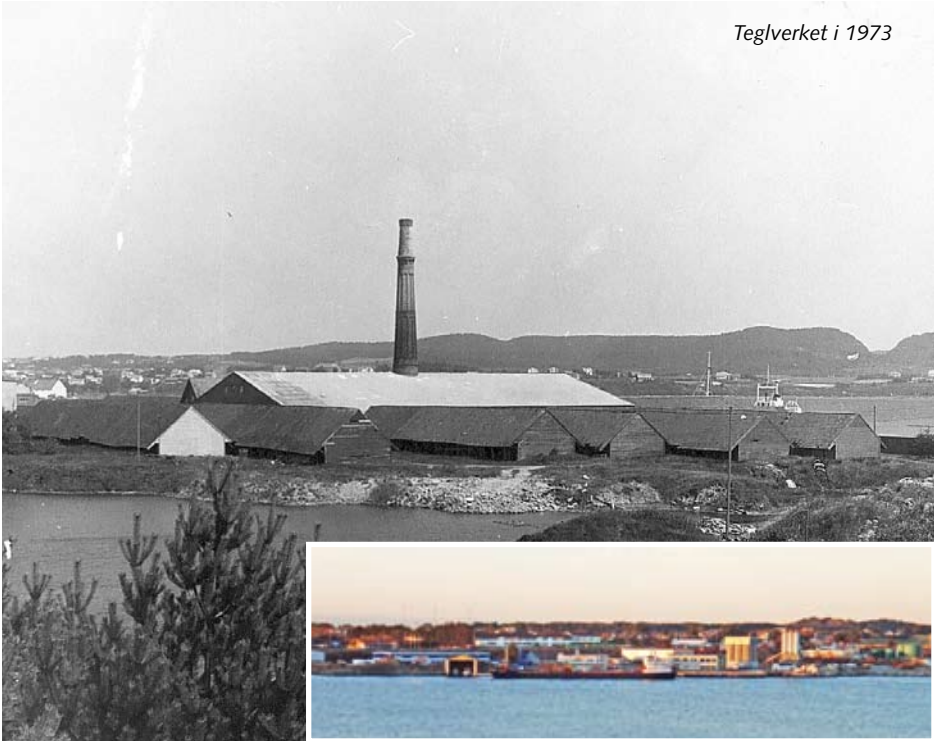

15.

Teglverket på Bø, Torvastad. Karmøy kommune

Oppholdssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Det gamle teglverket lå helt nede ved Karmsundet, vis à vis Bø ungdomskole, men ble nedlagt i 1973 og senere revet.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Teglverket på Bø var i drift fra 1876 til 1969. Erling Hagesæther ble intervjuet i 2002 i forbindelse med en artikkel om teglverket for Torvestad og Utsira Kyrkjeblad. Han husker at mange reisende søkte varmen i ovnsrommet, når kulda beit ute. Mens de oppholdt seg på Bø, tok arbeidsfolk med seg ekstra mat som de kunne dele med dem. Så fikk de seg kanskje ei synål eller to som takk. Erling Hagesæther fikk jobb ved teglverket i 1931, og jobbet der i over 20 år.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag brukes området til industriformål.

Målestokk 1:15000

16.

Bukkøy, Avaldsnes. Karmøy kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Bukkøy ligger i Karmsundet, øst for Avaldsnes. Det smale sundet mellom Bukkøy og Forøy er ei fin og lun havn for småbåter. Det går en gruset sti fra Olavskirken på Avaldsnes og ut mot Bukkøy som en følger for å komme fram til dette stedet.

Opplysninger om kulturminnet:
En reisende forteller at de ofte kom og la seg med skøyta si ved Bukkøy. En fastboende forteller han husker godt at romanifolket kom med skøytene sine fra Bukkøy, hvor de hadde overnattet, og over til Vormedal i perioden 1948 til 1957.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Det er i dag rekonstruert en hel vikinggård ute på Bukkøy. Ved stedet der de reisende ofte lå med skøyta si, går det nå ei lita gangbro fra fastlandet over til Bukkøy.

Målestokk 1:15000

17.

Husøy, Karmøy kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Husøy ligger i Karmsundet, sør for Avaldsnes. Havna ligger i bukta rett sør for den lille broa som går ut til Husøy.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Informanten (reisende) forteller at de la seg til her med skøyta si.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag er hele Husøy industriområde. I havna ligger det i dag noen fritidsbåter.

Målestokk 1:15000

18.

Treholmen på Husøy, Karmøy kommune

Havn og samlingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Havna ligger i ei østvendt vik ved Treholmen, helt sør på Husøy. Den ligger lunt til for nordavinden, med utsikt utover Karmsundet.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de ved flere anledninger la seg til her med skøyta si. En eldre fastboende kunne fortelle at havna var kjent for å være et sted hvor de båtreisende ofte møttes. Her lå det ofte flere skøyter samtidig.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Husøy er i dag industriområde. Området rundt denne bukta består i dag av store steiner etter at stedet er blitt fylt ut.

Målestokk 1:15000

19.

Havn på Vormedal. Karmøy kommune

Kaiområde/havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Havna ligger på Vormedal, inne på FMC Biopolymer (tidligere Pronova) sitt industriområde. Herfra ser vi over mot Bukkøy, eller Prestøya som den også kalles.

Opplysninger om kulturminnet:
I perioden fra 1948 til 1956/57 kom det mange reisende med skøytene sine til denne havna. På denne tiden lå det et veveri på tomten der fabrikken FMC Biopolymer i dag ligger. Romanifolket overnattet på Bukkøy, og kom over til kaien ved veveriet om dagen. Informanten husker at det oftest kom to skøyter om gangen og la seg til her. De gikk rundt på fastlandssiden og utførte reparasjoner av ulike slag for de fastboende. De reparerte blant annet takrenner. Da veveriet la ned i 1956/57 sluttet skøytene å komme.

Litt etter nedleggelsen fikk 3 reisende; et ektepar samt en eldre mann, trolig far til en av disse, flytte inn i kjelleren til et hus som stod på veveriets tomt. De hadde en båt, og de bodde der i 5-6 år. Huset ble revet i forbindelse med byggingen av Pronova.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Området ligger innenfor industriområdet til FMC Biopolymer.

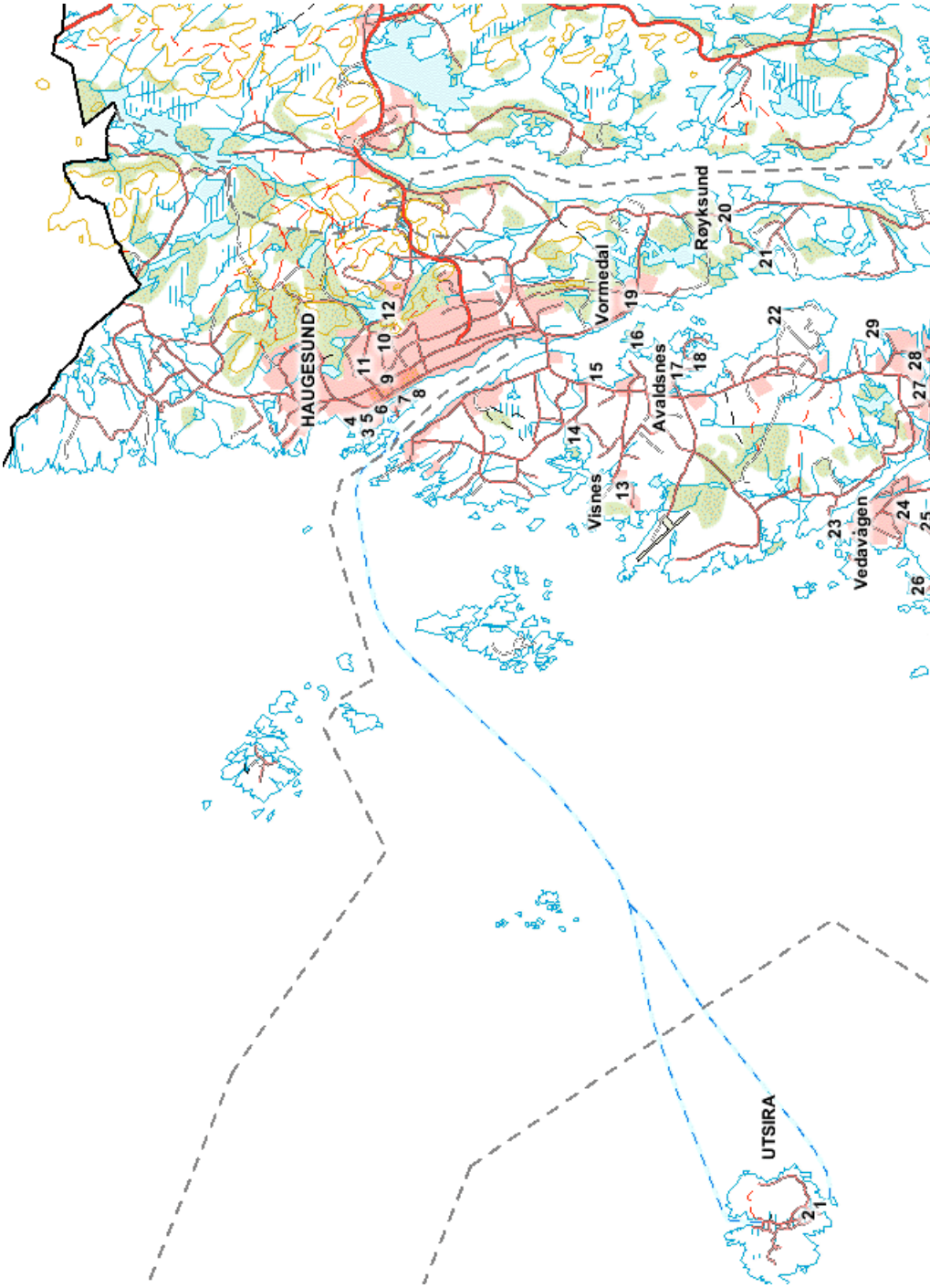
HAUGESUND
Vormedal
Røyksund
Avaldsnes
Visnes
Vedavågen
UTSIRA
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

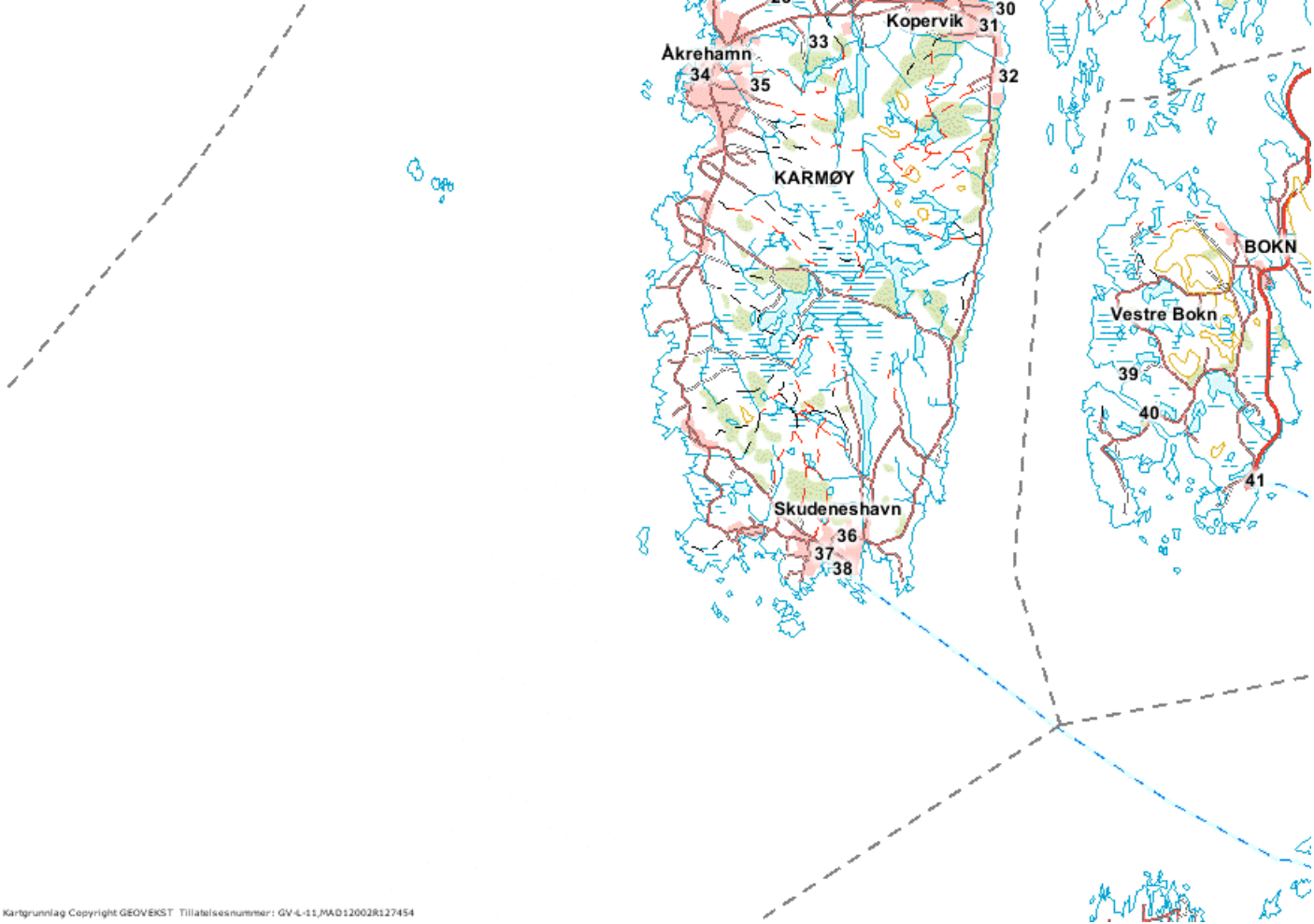

Kartgrunnlag Copyright GEOVEKST Tillatelsesnummer: GV-L-11,MAD12002R127454

Målestokk 1:150000

Målestokk 1: 15000

20.

Røyksund, Karmøy kommune.

Havn og samlingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Innerst i Røyksundkanalen, sør for broa som går over til Lindøy, er der ei vik og ei lun havn. Det var først landhandel og senere butikk i Røyksund. I dag er det kafé i samme huset. Under broa som går over til Lindøy, lå det tidligere et mekanisk verksted. Røyksund har i perioder vært et økonomisk senter i Karmsundet. Her bodde husmenn og strandsittere som drev håndverk, var sjøfolk eller handlet med varer.

Opplysninger om kulturminnet:
Røyksund var ei god havn og et samlingssted der det ofte kunne ligge flere reisende med båtene sine. Huset som hadde butikk i første etasje, ble bygget i 1880. Hit kom romanifolket ofte innom for å handle. Butikken holdt til i kjelleren fram til 1960. Da bygde de ut butikken. Lokalbefolkningen husker at det kom reisende til butikken til ut på 1950-tallet. Mange reisende kom også innom Røyksund fordi der var mekanisk verksted – det kunne ligge flere båter utenfor verkstedet.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag finner vi Elises kafé i de gamle butikklokalene fra 1960-tallet. Det mekaniske verkstedet er borte. Sør for butikken er det ei stor småbåthavn.

Røyksund
KARMSUNDET
Røyksundkanalen
Dragøy

21.

Dragøy, Karmøy kommune

Samlingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Dragøy ligger i Karmsundet, nordøst for Hydro Aluminium Karmøy på Håvik. Dragøy er den øya en passerer når en kommer med båt fra Karmsundet og går inn i Røyksundkanalen. Samlingsstedet er ei østvendt vik som ligger lunt og fint til.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de som båtreisende ofte lå i denne viken på Dragøy. Den ble gjerne et samlingssted. En informant fra Røyksund husker at romanifolket la seg til for kvelden ute på Dragøy, og kom innover mot Røyksund for å selge varene sine om dagene.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Det er i dag ingen aktivitet på dette stedet.

Målestokk 1:15000

22.

Høyevarde, Håvik, Karmøy kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Havna er ei vik som ligger vest for Høyevarde fyr. Området grenser til Hydro Aluminium Karmøy. Hydro har laget en liten molo som går ut mot spissen av odden, men dette ligger innenfor Hydro sitt område og er gjerdet inn.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de til tider la seg i denne viken ved Høyevarde fyr. Her handlet de med blikkvarer og koster i noen dager, før de dro videre i skøyta si. Stedet ligger ikke spesielt lunt til, slik skiller det seg ut fra de andre havnene som de reisende vanligvis brukte.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Høyevarde fyr ligger ute på neset i nord, og eies av Hydro Aluminium Karmøy. Fyret blir brukt jevnlig til forskjellige arrangement. Det er i dag ikke fri ferdsel fra land ut til fyret eller området rundt.

Målestokk 1:15000

23.

Todnevik, Vedavågen, Karmøy kommune

Møtestad

Beskrivelse av kulturminnet:
Todnevik er en lun vik innerst i Sævik i Vedavågen.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
En tidlig morgen, sommeren 1949, minnes informanten en skøyte med reisende som lå fortøyd nede ved bryggen. Den hadde ligget der over natten, og en av kvinnene om bord hang opp en klesvask på dekk. To menn gikk fra hus til hus og solgte varer, øser og lignende. Det var både voksne og barn om bord i skøyta. Familien som bodde i denne viken før 1906, informantens oldeforeldre, huset ofte de reisende.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag er det reist noen fritidsboliger og sjøhus i Todnevik. Stedet blir brukt som båtplass og badeplass sommerstid.

Målestokk 1:15000

24.

Teltplass ved Vestre Veaveg, Karmøy kommune.

Teltplass

Beskrivelse av kulturminnet:
Teltplassen ligger øst for Vestre Veaveg (gamle Veaveien), når en kjører fra Breifjord over til Vedavågen. Det renner en bekk som veien krysser over, og øst for dette ligger teltplassen. I dag er stedet grodd igjen av lyng og trær. Informanten forteller at dyra beitet her tidligere og da fremsto det som en flate i terrenget.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Informanten (fastboende) husker tilbake til andre verdenskrig da hun var rundt 8 år. To somre på rad, mellom 1940 og 1945, kom en gruppe reisende gående i følge uten hest og slo seg ned i telt her. De hadde med seg hvite, spisse telt. De gikk til butikken hvor de kjøpte parafin på spann. I området der de satte opp teltene sine var det ikke mange gårder, men det var kort avstand fra dette stedet og inn til Vedavågen hvor det var mer folksomt. De solgte varene sine på bygda.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag er stedet overgrodd utmark.

Målestokk 1:15000

25.

"Fantahålå" ved Vestre Veaveg. Karmøy kommune

Overnattingssted/teltplass

Beskrivelse av kulturminnet:
"Fantahålå" ligger øst for Vestre Veaveg (gamle Veaveien). Det renner en bekk som veien krysser over, og litt sør for dette stedet ligger "Trollskogen". Der hvor granskogen slutter mot nord er det et lite vannfall, og her i enden av skogen finner vi "Fantahålå". To store, høye steiner som står med toppene mot hverandre danner en naturlig inngang.

Opplysninger om kulturminnet:
"Fantahålå" skal ha blitt brukt som overnattingssted av romanifolket i perioden 1940-1945.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Området blir brukt som tur- og aktivitetsområde for barnehager.

Målestokk 1:15000

26.

"Fantaståvå" i Garpavik, Mannes, Karmøy kommune

Oppholdssted

Beskrivelse av kulturminnet:
"Fantaståvå" kommer vi til ved å gå ned i Garpavik på Mannes. På østsiden av vika, i fjellsiden, ligger en fordypning i terrenget som kalles "Fantaståvå". Det er en kløft i enden av "Fantaståvå" som det går an å gå gjennom, slik at en kommer ut på det som tidligere var beitemark for sauene på gården Mannes. Kløften har en lengde på ca. 9 meter og en bredde på ca. 4 meter. Fjellsiden gir ly for vinden som kommer fra sør og øst, og vollen opp fra fordypningen gjør at "Fantaståvå" også ligger i ly for nordavinden.

Opplysninger om kulturminnet:
Hit kom de reisende med båt. "Fantaståvå" ble brukt som oppholdssted. Informanten som er født rundt 1965 er oppvokst her, men husker ikke selv at stedet ble brukt av romanifolket. Informanten har blitt fortalt av sin bestefar at stedet ble brukt som oppholdssted for de reisende som kom i båt, og at det derfor fikk navnet "Fantaståvå".

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Området er i dag utmark og stien som tidligere førte frem mot "Fantaståvå" fra Mannes er grodd igjen.

Målestokk 1:15000

27.

Eidsbotn, Kopervik, Karmøy kommune.

Naust, havn og samlingssted

Beskrivelse av kulturminnet:
Naustet og havna ligger innerst i Eidsbotn ved Eide i Kopervik. Havna er lun og fin og ligger med gressbakker ned til vannkanten i deler av bukta.

Opplysninger om kulturminnet:
En romanifamilie som bodde i Åkrehamn leide dette naustet i perioden 1949-1960. Å gå med båt fra vestsiden av Karmøy kan være en utfordring for småbåter når vinden står på. Det var av denne grunn familien leide båtplass i Kopervik fremfor på Åkra. Ettersom mange reisende var kjent med hvor denne familien hadde båten sin, var det mange som tok turen innom Eidsbotn i håp om å treffe på kjentfolk, noe som også ofte hendte. De reisende la seg ved dette naustet med båtene sine. De sluttet å komme hit på 1950-tallet da det begynte å fylles opp med hus i områdene rundt Eidsbotn.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Naustet står ennå. I dag ligger det meste av strandsonen i tilknytning til bolighusa rundt bukta, og det er satt opp enkelte naust og brygger.

Målestokk 1:15000

28.

Torskhammar i Kopervik, Karmøy kommune.

Havn/ankringsplass

Beskrivelse av kulturminnet:
Torskhammar ligger ved sjøen vest i Kopervik på Østremlia-sida. Står en ved Kobbernaglen båtforening i Stølebuktveien, ser en rett over på Torskhammar.

Opplysninger om kulturminnet:
Torskhammar var et populært bade- og stupested for lokalbefolkningen før 1950-årene. Informanten (fastboende) minnes at stedet ble brukt som ankringsplass/overnattingssted av romanifolket år etter år i 1930-årene, opp mot 1940-årene. Det var på denne tiden ingen bebyggelse i dette området. Ved siden av brygga som lå her, var det et båtverksted med slipp som het Reinertsen Båtverksted. De fastboende kan huske at det ofte var de samme romanifamiliene som kom igjen år etter år. Informanten forteller også om en båtreisende som helt opp til 1970-årene bodde alene i båt ved denne brygga. Han bodde i båten hele året.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag er det satt opp sjøhus nede ved Torskhammar, og stedet brukes nå kun som båtplass.

Målestokk 1:15000

29.

Planteholmen, Kopervik, Karmøy kommune

Havn/ankringsplass

Beskrivelse av kulturminnet:
Planteholmen ligger nord for Kopervik, vest for Bygnes. På sørsiden av Planteholmen er det en smal passasje mellom holmen og fastlandet hvor en kan gå gjennom med mindre båter. Stedet ligger fredelig til i ly for nordavinden.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten (fastboende) forteller at Planteholmen ble besøkt år etter år av romanifolket i perioden 1930 til 1940. De la seg her med båtene sine, og ble liggende en eller flere netter. En av informantene (reisende) kan huske at de gikk med båten sin gjennom den smale passasjen her. Stedet var for de fastboende en populær badeplass fra 1940-tallet og fremover. De som badet her kom seg over ved å svømme fra fastlandsiden, eller de kom med båt.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Passasjen blir mye brukt av småbåter som kommer fra sør gjennom Karmsundet på vei til bensinstasjonen Shell, tidligere Fina. I dag blir ikke Planteholmen mye brukt som badeplass.

Målestokk 1:7500

30.

"Fantahålå" ved Solstrand. Karmøy kommune

Stedsnavn, grotte

Beskrivelse av kulturminnet:
Solstrand ligger på østsiden av Karmøy like sør for Kopervik. "Fantahålå" er navnet på ei lita grotte ved sjøen nedenfor Solstrand Barnevernsenter, tidligere Jacob Walnums barnehjem. Hula ligger 3-4 meter over havet, så en må klatre litt oppover berget for å komme til dette stedet.

Opplysinger om kulturminnet:
"Fantahålå" var et populært sted å leke i og rundt for de som vokste opp her på 1940- og 50-tallet. Det er uvisst om denne hula har blitt brukt som overnattingssted, eller om romanifolket kom inn i vika nede i Solstrand. Bortsett fra navnet er det ikke kommet fram noe som kan knytte dette stedet til romanifolket.

Målestokk 1:7500

Jacob Walnums barnehjem, som ble revet i 1970

31.

Solstrand, Karmøy kommune.

Barnehjem for barn av romanifolket – tidligere Jacob Walnums barnehjem

Beskrivelse av kulturminnet:
På samme sted som en i dag finner Solstrand barnevernsenter, lå tidligere Jacob Walnums barnehjem. Det gamle huset ble revet og erstattet med et nytt i 1970. Huset ligger i landlige omgivelser med stor hage som går ned til sjøen.

Opplysninger om kulturminnet:
Presten Jacob Walnum grunnla "Foreningen til motarbeidelse av omstreifervesenet" i 1897. Senere fikk foreningen navnet "Norsk misjon blant hjemløse" (Misjonen). I 1907 fikk Misjonen gjennom en kgl. Resolusjon, i oppgave å utføre bosettingen av de reisende etter løsgjengerlovens paragraf 7 og 8. Målet med arbeidet var å utrydde romanifolkets kultur og livsstil. Organisasjonen åpnet det første barnehjemmet sitt i 1900. Fram til 1929 startet de i alt seks barnehjem. Jacob Walnums barnehjem på Solstrand i Kopervik ble åpnet i 1921.

Da fru skipsreder Larsen fra Kopervik ble kretsstyremedlem i Norsk misjon blant hjemløse, ønsket hun og mannen hennes å gi en gave til misjonen. Det var et stort behov for tiltak på sørvestlandet og det ble bestemt å opprette, ikke et ordinært barnehjem, men et "optagelseshjem" for barn av hjemløse. Meningen var altså å finne en bolig som kunne være et midlertidig hjem, før utplassering i fosterhjem. John Hops eiendom "Solstrand" med "prægtig vaaningshus og uthus og 10 maal jord" ble kjøpt og gjort i stand. Etter en del ombygging kunne hjemmet innvies i 1921. Hjemmet fikk navnet "Jakob Walnums hjem", som en heder til Jakob Walnum som startet arbeidet.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I 1987 ble Norsk misjon blant hjemløse nedlagt og Stiftelsen Kirkens Sosialtjeneste (SKS) overtok driften av misjonens institusjoner. I 2001 endret virksomheten navn til Solstrand barnevernsenter.

Målestokk 1:15000

32.

Skjersund, Karmøy kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Skjersund ligger på østsiden av Karmøy, sør for Kopervik. Havna ligger i ly av en molo.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
Informanten husker at romanifolket kom til denne havnen noen ganger på begynnelsen av 1960-tallet. De la seg til nede i havnen og solgte varene sine fra skøyta. De lå der hele dagen, men når kvelden kom drog de i skøyta over Karmsundet igjen. En av familiene som la seg til her kom innenfra Ryfylket og var på vei nordover.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Området er i dag båtplass for mindre fiskebåter og fritidsbåter

Målestokk 1:15000

33.

"Fantaskogen" ved Aureveien, Karmøy kommune.

Stedsnavn

Beskrivelse av kulturminnet:
"Fantaskogen" ligger like vest for Aureveien. Det lå en gård her tidligere. Denne gården ble fraflyttet på 1950-tallet. Da var det bare en stor løe som var igjen av gården. Tomta der løa stod, fremstår som en flate i terrenget. Bak tomta ligger det en tett granskog, som blir kalt Fantaskogen.

Opplysninger om kulturminnet:
I 1960-åra flyttet det en reisende familie inn i løa som stod tom. Dette var en familie på fire. De bodde her i ca. 5 år før de flyttet. Skogen bak denne løa fikk navnet "Fantaskogen" etter familien som bodde her.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Stedet er i dag utmark- og turområde.

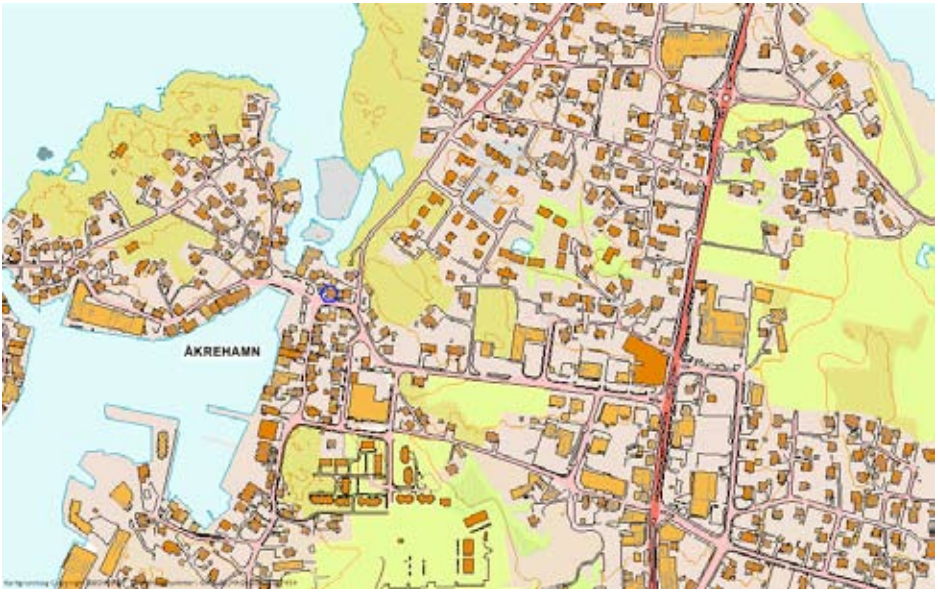

Målestokk 1:5000

34.

Bolighus i Øyavegen 3, Åkrehamn, Karmøy kommune.

Bolighus med verksted

Beskrivelse av kulturminnet:
Huset er på tre etasjer og ligger like ved kaien i Åkrehamn. Huset ligger vis à vis den gamle smia.

Opplysinger om kulturminnet:
En romanifamilie leide underetasjen og første etasje i dette huset på kaien. Familien reiste fra Bergen like etter krigsutbruddet i 1940, og bodde her fram til 1949. Informanten som forteller dette, ble selv født i dette huset. Faren drev verksted nede i kjelleren og han var kjent for å være en flink håndverker. Han var blikkenslager, og laget forskjellig blikkarbeid og takrenner. Familien hadde båt liggende i Eidsbotn, helt innerst i Kopervik. Hver sommer når skolen var slutt, reiste hele familien av gårde i båt. De handlet med varer og tok opp bestillinger på takrenner. I 1949 flyttet familien til et annet hus i Åkrehamn.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Huset er godt tatt vare på, og er i dag bolighus med utleieleilighet i kjelleren der verkstedet en gang var. Døra på veggen mot sør, som tidligere var inngangsdøra til verkstedet, er nå flyttet til østsiden, og de store butikkvinduene er erstattet med mindre vinduer.

Målestokk 1:15000

Bolighuset i Åkraveien 1955.

35.

Bolighus i Åkraveien 150, Karmøy kommune

Bolighus med verksted

Beskrivelse av kulturminnet:
Huset ligger i Åkraveien 150, i utkanten av et boligområde øst for Åkra sentrum. Det opprinnelige huset er erstattet med et nyere hus bygd i 1982, men deler av grunnmuren til huset er den samme.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
I 1949 bygde en reisende dette huset. Med hjelp av venner reiste han huset på to og en halv etasje, hvorav første etasje ble murt opp. Her i kjelleren hadde han blikkenslagerverkstedet sitt. Familien hadde tidligere bodd ved kaien i Åkrehamn. Familien bodde her til 1960. Da solgte de huset og flyttet til Hommersåk.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
I dag er det bolighus. I 1982 ble de to øverste etasjene revet og erstattet med et større hus. Kjelleren fra 1949 ble stående, men utvidet.

Målestokk 1:2500

36.

Bolighus i Dr. Jensens veg 32, Skudeneshavn, Karmøy kommune

Bolighus

Beskrivelse av kulturminnet:
Huset ligger i dag midt i et boligområde. Det gamle huset er tatt godt vare på og er i privat eie.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
I 1912 ble et ektepar av romanifolket tvangsflyttet fra Svanviken arbeidskoloni på Nordmøre til dette huset i Skudeneshavn, som var eid av Norsk misjon for hjemløse. De ble ikke godt mottatt av lokalbefolkningen, og bodde der bare i et og et halvt år før de valgte å flytte.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Feriehus

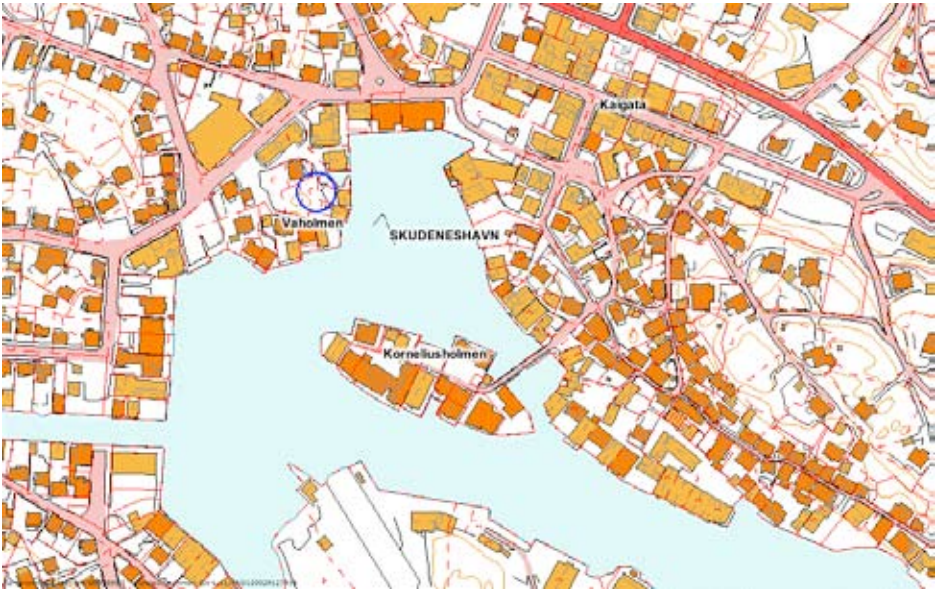

Målestokk 1:2500

37.

Hustuft på Vaholmen, Skudeneshavn, Karmøy kommune.

Hustuft

Beskrivelse av kulturminnet:
Det er i dag bare noe av grunnmuren som står igjen etter bolighuset på Vaholmen i Skudeneshavn. Vaholmen ligger nordvest i havna. Huset stod oppe på en liten haug, innimellom de andre husene.

Opplysninger om kulturminnet:
Martin Johan Mathiassen Skou var av romanifolket. Han var utdannet lærer, og bodde de siste årene av sitt liv i huset som sto på Vaholmen i Skudeneshavn. Etter å ha reist omkring i noen år kom han til Skudeneshavn i 1913 og giftet seg med Martha Sørensdatter, ugift arbeiderske fra Bokn. Da var Skou enkemann med store barn. Helt fram til 1918 var han å se i bygdene omkring Skudenes, bærende på et blått skrin med kramvarer. Etter at Marta døde i 1917, bodde sønnene hos faren om vinteren. En av sønnene het Fredrik, og kom vinteren 1918/19 til Skudeneshavn fra Stavanger sammen med Petra Marie Kristiansen. Fredrik overtok huset da Martin Johan Mathiassen Skou døde i 1919. Det var da i dårlig forfatning.

Det kom ofte reisende fra Stavanger for å besøke Fredrik. Han hadde også sin egen båt som han reiste med. Da tok de med seg alt de eide og hadde. Reisene kunne være nordover til Ålesund eller sørover og østover til Horten. På reisene drev de litt fiske og solgte blikkvarer. Reisene kunne vare 7 - 8 mnd, fra tidlig vår til like før jul. I 1929 kjøpte kommuenen huset og reiv det. Da dro familien til Stavanger.

Bruk av kulturminnet i dag
Det er i dag bare grunnmuren som står igjen etter dette huset.

Mlestokk 1:7500

38.

Korneliusholmen, Skudeneshavn, Karmøy kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Korneliusholmen ligger midt ute i Skudesneshavn. Det går en liten bro fra "Gamlebyen" i Skudeneshavn over til denne holmen.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de reisende ofte kom inn til Skudeneshavn før andre verdenskrig. De la seg til flere steder, men spesielt ved bryggene på Korneliusholmen.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Det er i dag for det meste fritidsleiligheter ute på holmen. Langs bryggene ligger det mange fritidsbåter.

Målestokk 1:15000

39.

Grønnestadvågen, Vestre Bokn, Bokn kommune.

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Grønnestadvågen ligger på vestsiden av Vestre Bokn. Fra vågen ser en over mot Karmøy. Sunnalandsstraumen munner ut i Grønnestadvågen i nordvest.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten forteller at de la seg til med skøyta si i denne vågen når de reiste rundt i området.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Sør i Grønnestadvågen er det nylig laget en liten molo og båtopptrekk. I tillegg finner vi sjøhus med brygge i vågens nordre ende.

Målestokk 1:15000

40.

Sunnalandsstraumen, Vestre Bokn, Bokn kommune.

Kanal

Beskrivelse av kulturminnet:
Straumen går fra Grønnestadvågen i nord til Hogneland i sør, på vestsiden av Vestre Bokn.

Opplysninger om kulturminnet, historie, bruk m.m:
I 1873 utarbeidet havnedirektøren en plan for opprenskning av Straumen til en dybde av 1,25 meter, og bygging av forstøtningsmurer med et farbart løp med 7,8 meters bredde. Årsaken var å lage en alternativ led til de mest værharde delene av Boknafjorden. Arbeidene ble igangsatt i 1875. Informanten forteller at de og andre reisende ofte gikk gjennom straumen med skøytene sine. De traff ofte på andre reisende her i denne straumen.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Småbåter går også i dag gjennom Sunnalandsstraumen. Det ligger hus og fritidsboliger langs straumen.

Målestokk 1:15000

41.

Austre Arsvågen, Vestre Bokn, Bokn kommune

Havn

Beskrivelse av kulturminnet:
Austre Arsvågen ligger på Vestre Bokn. Havna ligger like øst for fergeleiet, i ly av nordavinden.

Opplysninger om kulturminnet:
Informanten (reisende) forteller at Austre Arsvågen var ei havn der de brukte å legge til med skøyta si når de reiste rundt på Bokn. Stedet fungerte ikke helt som en samlingsplass, men ofte møtte de andre reisende her. Eldre fastboende på Vestre Bokn husker godt at romanifolket gikk rundt og handla på gårdene her både før og etter andre verdenskrig.

Bruk av kulturminnet/området i dag:
Austre Arsvågen fungerer i dag som fergekai for fergene som går mellom Arsvågen og Mortavika.

Litteratur:

Alle tiders kulturminne 2001. Riksantikvaren

Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter. Vedlegg i St. prp. Nr 80 (1997-1998).

Johannesen, Kjell A., og Karin H. Baardsen Evensen 2004. *Haugå – en fengslende bydel*. HBO

Morland, Knut 1999. *Tilbakeblikk*. Akademisk Fagforlag A/S.

Rapport fra Riksantikvarens arbeid med minoriteters kulturminner 2006, med tillegg januar 2007. Riksantikvaren.

Hagland
Viksefjorden
Bergstøl
Sletta
Vikse
Stakkestadvt.
Kalland
Førland
Saltveit
Skokland
Røvær
H A U G E S U N D
47
Bjørkevær
Haugesund
Ørpetveit
E 134
Hauske
Rossabø
Karmsundet
Fardesfjorden
Sirafjorden
Feøy
Torvastad
Spanne
Karmsundbroen
Norheim
Visnes
Reheia
Vormedal
Helganes
Avaldsnes
Husøy
Haugesund Lufthavn, Karmøy
518
Tuastad
Røyksund
Sirafjorden
47
Kvalavåg
U T S I R A
Høyevarde
Fosen
Ytraland
Bygnes
Sund
Vedavågen
Kopervik
Karmsundet
Våga
Høvring
Sevlandsvik
Stangaland
Åkrehamn
Selen
Ognøy
Åkra
Stokka
E 134
K A R M Ø Y
47
Snorteland
Føresvik
Austre Bokn
Ferkingstad
511
B O K N
Karmsundet
Vestre Bokn
Boknasundet
Blikshamn
Sandhåland
Boknafjorden
Sandve
Hovdastad
Hillesland
Jarsteinen
Syre
Skudeneshavn
0
5 km
Geitungen fyr
KART: ELLEN JEPSON

©Haugalandmuseene 2007

ISBN 978-82-994760-2-7

ISSN 1890-355X